

Nr 74.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tillägg till instruktionen för riksdagens revisorer av stats-, banko- och riksgäldsverken; given Stockholms slott den 22 februari 1924.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

K. J. Beskow.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 februari 1924.*

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, STRIDSBERG, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Beskow, anför:

Jag anhåller nu att få för Kungl. Maj:t anmäla den på grund av budgetårets omläggning uppkomna frågan om de revisionsförrättningar, som skola verkställas av riksdagens revisorer år 1924.

Sedan Kungl. Maj:t i proposition nr 182 till 1923 års riksdag framlagt förslag till sammanförande av statens räkenskapsår med dess budgetår och riksdagen i skrivelse nr 251 förklarat sig icke hava något att erinra mot det sålunda framlagda förslaget, har genom kungörelse den 8 juni 1923 (nr 176) föreskrivits, bland annat, att statsverkets årsräkenskaper skola — med undantag för postverkets, telegrafverkets, statens järnvägars, statens vattenfallsverks och statens domänverks räkenskaper — från och med den 1 juli 1923 upprättas för budgetår eller för tiden 1 juli—30 juni samt att för de verk, vilkas räkenskaper sålunda skola upprättas för budgetår, särskilda räkenskaper skola avgivas för tiden

1 januari—30 juni 1923. De nyss uppräknade affärsdrivande verkens räkenskaper skola däremot fortfarande avslutas för kalenderår.

Motsvarande omläggning av räkenskapsåret till att omfatta, i stället för kalenderår, den numera fastställda budgetårsterminen har enligt riksgäldsfullmäktiges beslut jämväl ägt rum i avseende å riksgäldskontorets räkenskaper, i följd varav avslutade räkenskaper även hos detta verk föreligga för förra halvåret 1923. Vad åter riksbanken angår föras dess räkenskaper fortfarande efter kalenderår.

Nu angivna åtgärder med avseende å räkenskapsårets omläggning nödvändigöra under år 1924 med hänsyn till riksdagens revisorers verksamhet en extraordinär granskningsordning, som i det följande närmare skall utvecklas.

De år 1885 vidtagna förändringarna i fråga om statsrevisionens verksamhet åsyftade att genomföra den ordningen, att revisorernas granskning skulle avse räkenskaperna för kalenderåret näst före det, under vilket revisorerna sammanträdde. Så har ock alltsedan denna tid varit fallet, och i enlighet härmed hava de senast eller år 1923 församlade revisorerna granskat 1922 års räkenskaper för statsverket, riksbanken och riksgäldskontoret.

I fråga om de verk, vilka alltfört bibehålla kalenderåret såsom räkenskapsår, eller förut nämnda affärsdrivande verk samt riksbanken, skall alltså under år 1924 granskning äga rum av 1923 års räkenskaper.

Beträffande statsverket, med undantag av meranämnda affärsdrivande verk, samt riksgäldskontoret komma under år 1924 avslutade räkenskaper att föreligga *dels* för tiden 1 januari—30 juni 1923, *dels ock* för budgetåret 1 juli 1923—30 juni 1924.

I § 72 riksdagsordningen stadgas, att »varje revision skall omfatta ett räkenskapsår». Detta stadgande torde få anses innebära, att samma revisionsförrättning icke äger att beträffande ett och samma förvaltningsområde granska olika räkenskapsperioder; däremot synes stadgandet icke innefatta hinder för att samma granskning omsluter olika tidsperioder allt efter de olika räkenskapsterminer, som gälla för de förvaltningar, vilka skola undergå granskning.

Det torde härav vara uppenbart, att de olika grupper av räkenskaper, vilka, enligt vad förut sagts, föreligga till granskning under år 1924, icke kunna falla under en enda revisionsförrättning utan måste uppdelas på två särskilda sådana förrättningar. Granskningen av övergångsbudgetens tillämpning kan icke, enligt den innebörd, man måste giva åt förenämnda stadgande i § 72 riksdagsordningen, sammanföras med granskningen av förvaltningen under budgetåret 1923—1924, då bägge dessa budgetperioder avse samma förvaltningsområde.

Sammanställes berörda stadgande i § 72 riksdagsordningen med valbestämmelserna i paragrafens första del, torde det jämväl framstå såsom klart, att val av revisorer måste företagas särskilt för vardera av dessa båda revisionsförrättningar.

Vad härefter beträffar fördelningen av arbetsuppgifterna mellan de båda revisionerna, synes det vara mest naturligt, att den extraordinära revisionens verksamhet icke utsträcker sig till annat, än vad som påkallat dess inrättande, d. v. s. den övergående räkenskapsperioden 1 januari—30 juni 1923. Även om det med hänsyn till räkenskapernas avslutande låte sig göra att pålägga denna revision jämväl granskningen av de affärsdrivande verken och riksbanken för kalenderåret 1923, synes alltså en dylik anordning icke böra förekomma, då den skulle innebära en rubbning i den normala granskningsordningen. Inskränktes däremot den extraordinära revisionens befogenhet till granskningen av statsverkets, med undantag av förenämnda affärsdrivande verk, samt riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning under räkenskapsperioden 1 januari—30 juni 1923, giver det sig självt, utan att några särskilda föreskrifter därom synas erforderliga, att den, så att säga, ordinarie revisionen regelmässigt övertager granskningen av de räkenskaper, som vid dess sammanträdande föreligga avslutade men ogranskade, d. v. s., förutsatt att den extraordinära revisionen ligger i tiden före den ordinarie, de affärsdrivande verkens och riksbankens räkenskaper för kalenderåret 1923 samt statsverkets, med undantag av de affärsdrivande verken, och riksgäldskontorets räkenskaper för budgetåret 1923—1924. Härigenom bringas granskningsmaskineriet i de gängor, i vilka det sedermera jämväl i fortsättningen har att arbeta. Sålunda komma 1925 års revisorer att granska de affärsdrivande verkens och riksbankens räkenskaper för kalenderåret 1924 ävensom statsverkets, med undantag av de affärsdrivande verken, samt riksgäldskontorets räkenskaper för budgetåret 1924—1925 o. s. v.

Under år 1924 bör alltså, enligt vad nu anförts, hållas två revisionsförrättningar, en extraordinär revision för granskning av statsverkets, med undantag av de affärsdrivande verken, samt riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning under tiden 1 januari—30 juni 1923, och en ordinarie revision för granskning av statsverkets med nyss angivna undantag samt riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning under budgetåret 1923—1924 ävensom de affärsdrivande verkens och riksbankens tillstånd, styrelse och förvaltning under kalenderåret 1923.

Vidkommande frågan, när dessa båda revisioner lämpligen böra hållas, torde först böra erinras om att enligt § 72 riksdagsordningen »revisionsförrättningen tager sin början å dag, som i instruktionen bestämmes, och skall inom två månaders tid vara fullbordad». Härav följer, att vardera av de båda revisionsförrättningarna under år 1924 grundlagsenligt kunna komma att taga i anspråk två månader. Det torde dock få förutsättas, att med de åligganden, som här avsetts för den extraordinära revisionen, d. v. s. granskning av allenast ett halvt års förvaltning och däribland varken de affärsdrivande verken eller riksbanken, denna revision kommer att avslutas på kortare tid än två månader, sannolikt på omkring en och

en halv månad. Den ordinarie revisionen åter torde som vanligt taga stadgad maximitid i anspråk.

Självfallet bör den extraordinära revisionen i tiden föregå den ordinarie. Då det måste anses uteslutet, att den lämpligen skulle kunna äga rum under pågående riksdag, synes densamma i varje fall icke gärna kunna börja sitt arbete före den 1 juli 1924. Å andra sidan torde den icke böra begynna sitt arbete senare än sistsagda dag, med hänsyn såväl till tiden för landstingssammanträdena och de under mitten av september i år inträffande valen till riksdagens andra kammare som till skördearbetet under augusti månad.

Den lämpligaste sammanträdesdagen för den extraordinära revisionsförrättningen torde därför vara den 1 juli 1924. Dess slutdag skulle under angiven förutsättning kunna antagas bli den 15 augusti. Den därpå följande ordinarie revisionen skulle enligt § 1 i instruktionen taga sin början den 1 oktober 1924 och fortgå på vanligt sätt.

Det förslag, jag sålunda anser mig böra göra, kräver ett tilläggsstadgande till instruktionen för revisorerna. Tilläggsstadgandet synes icke böra innehålla annat än en föreskrift, att riksdagens revisorer för granskning av statsverkets, med undantag av förut angivna affärsdrivande verk, samt riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 januari—30 juni 1923 skola sammanträda den 1 juli 1924. Då § 1 i instruktionen bibehålles i gällande kraft, synas, såsom redan blivit antytt, några särskilda bestämmelser ej erforderliga rörande omfattningen av den granskning, som åligger de enligt berörda paragraf den 1 oktober 1924 sammanträdande revisorerna. Deras skyldigheter giva sig själva genom gällande grundlagsbud om revisorernas verksamhet och den granskningsordning, som med stöd därav blivit en regel.

Under åberopande av vad sålunda blivit anfört hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen antaga följande tillägg till instruktionen för riksdagens revisorer av stats-, banko- och riksgäldsverken:

»*Övergångsbestämmelse.*

Riksdagens revisorer för granskning av dels statsverkets med undantag för de affärsdrivande verken, dels ock riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 januari—30 juni 1923 skola sammanträda den 1 juli 1924.»

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall och förordnar, att proposition av den lydelse, bilagan litt. . . . vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Gunnar Grip.